**СВІТЛИЧНИЙ Олександр Петрович**
доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного та господарського права Національного університету біоресурсів і природокористування України

(м. Київ, Україна)

# ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ГОСПОДАРСЬКИМ СУДОМ

Положення статей 41, 54, 55 Конституції України не тільки закріплює право кожної людини володіти, користуватися і розпоряджатися своєю інтелектуальною власністю, але й кожен правовласник об'єкта права інтелектуальної власності має право звернутися до суду, якщо вважає, що його права порушені, невизнані чи оспорювані [1]. Можливість широкого застосування судового захисту прав інтелектуальної власності передбачено і конкретними спеціальними нормами. На захист прав інтелектуальної власності вказують норми ст. 432 ЦК, згідно частини першої якої кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого права інтелектуальної власності відповідно до статті 16 ЦК. Проте, на відміну від ст. 16 ЦК, як містить загальні положення, частина друга ст. 432 ЦК передбачає спеціальні засоби захисту права інтелектуальної власності [2]. На судовий захист права інтелектуальної власності вказують і норми спеціальних законів у сфері охорони інтелектуальної власності. Відповідно, судовий захист здійснюється в порядку адміністративного, господарського, кримінального і цивільного процесуального законодавства. Також чинним законодавством передбачено захист прав інтелектуальної власності спеціалізованим судом, яким відповідно до п. 1 частини другої ст. 31 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06. 2016 р. № 1402-VIII, є Вищий суд з питань інтелектуальної власності [3], який повинен розглядати справи, які віднесені до його юрисдикції процесуальним законом. Таким законом є Господарський процесуальний

кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII, згідно частини другої ст. 21 якого Вищий суд з питань інтелектуальної власності уповноважений розглядати справи щодо порушення прав інтелектуальної власності [4]. Проте, за повідомленням із Офісу Президента, існує ймовірність, що Вищий суд з питань інтелектуальної власності, а також його Апеляційна палата, що були створені 29 вересня 2017 року під час судової реформи, який до речі так не запровадив до цього часу свою діяльність, скоріш за все буде ліквідований у зв'язку з відсутністю необхідності існування такого суду. Відповідне рішення планується ухвалити після затвердження Президентом Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства до 2029 року [5].

Якщо буде прийнято політичне рішення щодо ліквідації Вищого суду з питань інтелектуальної власності, то тривалі багаторічні дискусії фіхівців, науковців, експертів щодо створення в Україні ефективного суду із захисту прав інтелектуальної власності та готовності нашої держави впроваджувати прозорі та ефективні механізми відповідно до міжнародних стандартів, може бути сприйнята нашими партнерами із США та ЄС як зміна пріоритетів у цій сфері відносин.

Позиція сторонників ліквідації Вищого суду з питань інтелектуальної власності порушує належне та ефективне виконання Україною зобов'язань за міжнародними договорами у сфері інтелектуальної власності, учасниками яких вони є. Не применшуючи роль кожного із видів національного судочинства, слід зазначити, що провідну роль у захисті прав інтелектуальної власності відіграють господарські суди. На це вказує інформація Верховного Суду, згідно якої переважна частина справ щодо захисту прав інтелектуальної власності розглядається саме господарськими судами (порівняно із судами цивільної юрисдикції у 2021 році господарські суди розглянули в п'ять разів більше IP-спорів, а у 2022 і 2023 роках – у три рази більше). При цьому у 2023-му приблизно 45% IP-спорів надійшли на розгляд Господарського суду міста Києва [6].

Приймаючи до уваги важливість діяльності судового захисту інтелектуальної власності, сподіваємося, що керівництвом держави буде прийняти привильне рішення, яке буде відповідати можливості широкого застосування судової форми захисту прав інтелектуальної власності в нашій державі, які повинні відповідати кращим міжнародним стандартам у сфері судового захисту прав інтелектуальної власності.

**Список використаних джерел:**


1. Конституції України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України.* 1996. № 30. Ст. 141.

2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06. 2016 р. № 1402-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. №31. Ст. 545.

4. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11. 1991 р. № 1798-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56.

5. **Хрипун В.** Буде проведено вивчення доцільності функціонування Вищого суду з питань інтелектуальної власності – Офіс Президента. *Судово-юридична газета.* 7 березня 2025 року. URL: https://sud.ua/uk/news/publication/325049-vysshiy-sud-po-voprosam-intellektualnoy-sobstvennosti-budet-likvidirovan-ofis-prezidenta

6. Від моніторингу до захисту: інструменти права інтелектуальної власності. Верховний Суд. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/ news/1596771/

**Міністерство освіти і науки України**

**Національний університет біоресурсів і природокористування України**

**Юридичний факультет**

**Кафедра цивільного та господарського права**

# АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРИВАТНОПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

тези доповідей учасників ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 127 річниці заснування Національного університету біоресурсів і природокористування України

(м. Київ, 15 травня 2025 р.)

**Київ 2025**

УДК 347.1:347.9:346.1:341.9(477+4)

За зміст та якість матеріалів відповідальними є автори публікацій.

Актуальні питання приватноправового регулювання в умовах євроінтеграції: тези доповідей учасників ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 127-річниці заснування Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ, 15 травня 2025 року.) / За заг. ред. проф. О.Ю. Піддубного. Київ, 2025. 234 с.

У збірнику розміщено тексти наукових доповідей, присвячених дослідженню актуальних питань у сфері приватного права в Україні та перспектив його розвитку і вдосконалення в контексті євроінтеграції.

Розраховано на науковців, викладачів, аспірантів та здобувачів наукового ступеню, а також суддів, адвокатів та практикуючих юристів, спеціалістів у сфері приватного права.